

UREDNIŠKA STRAN "ENAKOPRavnost"

"ENAKOPRavnost"

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PTG. & PUB. CO.
6231 ST. CLAIR AVE.—HENDERSON 5811
Issued Every Day Except Sundays and Holidays
VATRO J. GRILL, Editor

Po raznolici v Clevelandu, za celo leto	\$5.50
Po 6 mesecih\$3.00; za 3 meseci\$1.50	
Po 6 mesecih\$6.00; za celo leto\$1.50	
Za 6 mesecov\$3.25; za 3 meseca\$2.00	
Za Zedinjene države in Kanado za celo leto\$4.50	
Za 6 mesecov\$2.50; za 3 meseca\$1.50	
Za Evropo, Južno Ameriko in druge inozemske države za 6 mesecov\$4.00; za celo leto\$8.00	

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918
at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the
Act of Congress of March 3rd, 1879

104

Kratek pregled ob 25-letnici

Cleveland, O.

Dne 10. avgusta tega leta je poteklo 25 let, od kar so ustanovitelji našega društva 142 SNPJ — John Martinjak, Joseph Ostanek, Andrej Tominac, John Urh, Frank Poznič, James Petsche, Josef Urbančič, Frank Samsa, Frank Pucelj, Ignac Demšar, John Kastelic, Frank Miklčič, Mihal Oblak, Frank Strnisha, J. Jakoš, Ignac Susel, Louis Jevnikar, Fr. Martinjak, in Joseph Samsa — napravili prvi korak k napredku društvenega življenja. Zbrali so se s trdno voljo in malo skupino ter se odločili, da ustanojijo društvo, ki je dobilo ime "Mir" in številko 142 pri SNPJ.

Ime našega društva je tako lepa beseda, vprašanje pa je, če jo je naše članstvo v teku 25 let tudi v polni meri upoštevalo. Seveda, ker so člani različnega mnenja, je kaj takega pričakovati do skrajnosti nemogoče, kljub temu pa je naše društvo številčno vedno napredovalo.

Naše društvo je skozi zadnjih 18 let zainteresirano v več ustanov. Je delničar S. N. D na Holmes ave., S. D. D. na Waterloo Rd. in S. Z. zveze v Collinwoodu. Dalje je že več let član Prosvetne matice, clevelandskih federacij SNPJ ter jugoslovenske sekcije za akcijo brezposelnih delavcev.

V tej dobi je podpiralo svoje člane po svoji najboljši moći, posebno v sedanjem dolgotrajni depresiji. Naj bo povedano, da je društvo v tem času posodilo in darovalo približno \$1000 in danes ima še med svojimi člani posojila nad \$700. Člani so lažko pač ponosni na svoje društvo, kot je naše. Bilo vam je v pomoci v stiski in potrebi. Ker vam je bilo vedno na razpolago, je upati in se pričakuje, da bo ob 25 letnici našega društva tudi upoštevalo.

Leta 1916 se je vršila kampanja za pridobivanje novih članov, v katerem sta se tako potrudila takratni predsednik Martin Podgorec in takratni tajnik James Petsche. Pridobila sta lepo število novih članov. Leta 1921 se je društvo Barbara — še vedno dobro znano v naši naselbini — združilo z našim društvom in po združitvi se je društvo "Mir" pričevalo k enemu najmočnejšim društvom v Clevelandu.

Po združitvi je pričel tajnikovati sedanji predsednik Anton Bokal. Da bo mu je veliko naporenega dela, predno je uredil začelo delo. Za časa svojega tajnikovanja je pridobil veliko novih članov. Nastalo je par neljubnih neprilil med članstvom, ker so prišli v društvo razni elementi. Te neprilike so se končale, ko je prišla železna pest v obliku jednotnih pravih.

Leta 1926 je bil izvoljen tajnikom br. Frank Sustarsich, ki je bil tudi aktivni pri tem društvu tekom svojega tajnikovanja in pridobil je veliko novih članov. Kot tajnik je posloval do konca leta 1928, ko je bil izvoljen za tajnika podpisani, ki je zastopati tako politiko, poglejte tudi sedanji tajnik. Upam, da je se v ogledalo in dajte prst na če, moje poslovjanje in tajnikovanje članstvu dobro znano. To je od leta 1928 do sedaj. Skupaj poslujem pri društvu 11 let. Bil sem zapisnikar, potem predsednik (1917-19), nakar sem radi domačega dela do leta 1925 prenehal z aktivnostmi, potem pa spet pričel z delom na našem društvenem polju.

Imeli smo aktivne predsednice, ki so pustili radi starosti ali in Dunbarjev republikanec. Ali

drugih razlogov. Bili so: Martin Podgorec, John Prusnik, J. Habe, Anton Bokal, ki predseduje tudi sedaj. Pa tudi dobre zapisnikarje smo imeli: Joseph Presterl, Ivan Kapelj in John Rotar, Blagajniki so vršili svoj posel vzorno: August Svetek, Frank Sustarsich in Anton Srebrot. Imamo tudi nekaj zelo aktiven članov. Ses. Frances Martinjak, večletna nadzornica in pridna delavka, dalje Frances Koželj, nadzornica zadnja 4 leta in tako pripravna za vsako delo.

Imamo še par drugih članic, ki so nam vedno na razpolago. Predsednik nadzornega odbora br. Louis Kaferle je tako zainteresiran v svoj posel in aktiven pri društvu, vedno pripravljen pomagati.

Končno se vam vsem skupaj zahvaljujem za sodelovanje v društvu prešlih 25 let. Upam in želim, da se na proslavi dne 3. nov. vsi vidimo. Obenem pa želim in apeliram na vse članstvo, da bi točno in redno plačevalo svoj assessment.

Na svidenje na slavju 25-letnice našega društva!

Louis Mrmčič, tajnik.

Euclidski ringelšpil

Moremo priznati iz znanstvene strani da za življenje ni samo hrana, ampak človeku je potrebna tudi duševna hrana, kar pomeni, da je potrebno tudi, da človek misli. Ko je Bog ustvaril človeka, mu je dal tudi glavo, glavo mu ni dal samo, da nosi na njej klobuk, ampak da tudi njo misli, in da zna z njo soditi črno od belega. Vsak človek, ki zasleduje dnevne dogodke, ki pride domov vpraša za časopis, in če je kaj novega. Okt. 17. po gledam v naše lokalne časopise "Enakopravnost" in "Ameriško Domovino", takoj sem pogledal doppise in jih začel brati.

Pridem na dopis Euclidske Politike, sem ga prebral in se vprašam ali je moški ali ženska. Pregovor pravi, da potopljene se drži tudi za slamo. Ja, dragi prijatelj A. Noč, vsi dopisi, ki so bili priobčeni v naših časopisih glede politične kampanje, za vsakega se zna, koga zastopa, ampak za vaše se ne ve, na kateri strani visite. Vi ste kakor oni kmeti, ki je šel orati zemljo za koruzo, zajaščeno kobilu, ko gre naprej ga pritisne potreba. Zemlja je bila mokra in si misli, če grem dol si zamažem noge, pa stopi z eno nogo na eno kobilu in z drugo na drugo, pa se pregovarja, kaj bi bilo, če jaz sedaj rečem girjap. Tako se je tudi zgodilo, kobile so šle, on se pa zvrne dol si in si umaze še več kakor noge.

Ja, dragi Noč, če vi ne vidite, ni treba misliti, da so naši Slovenci in Hrvati slepi, ne, ne Tonček. Zakaj ne poveste, kdo ste, ker so prišli v društvo razni elementi. Te neprilike so se končale, ko je prišla železna pest v obliku jednotnih pravih.

Leta 1926 je bil izvoljen tajnikom br. Frank Sustarsich, ki je bil tudi aktivni pri tem društvu tekom svojega tajnikovanja in pridobil je veliko novih članov. Kot tajnik je posloval do konca leta 1928, ko je bil izvoljen za tajnika podpisani, ki je zastopati tako politiko, poglejte tudi sedanji tajnik. Upam, da je se v ogledalo in dajte prst na če, moje poslovjanje in tajnikovanje članstvu dobro znano. To je od leta 1928 do sedaj. Skupaj poslujem pri društvu 11 let. Bil sem zapisnikar, potem predsednik (1917-19), nakar sem radi domačega dela do leta 1925 prenehal z aktivnostmi, potem pa spet pričel z delom na našem društvenem polju.

Imeli smo aktivne predsednice, ki so pustili radi starosti ali in Dunbarjev republikanec. Ali

ne bo tako šlo, morate biti eno ali drugo, ali nič.

Ali ni Franklin D. Roosevelt demokrat, ali ni vladar pripravljen prispevati 45 procentov in ostalih 55 procentov posoditi na pet let brez obresti?

Ni samo to, da se tolčete po zobe, ampak tudi po vaši beli glavi. Hrvat kaže, pes laje radi sebe ne radi sela. Tako tudi vi, Mr. Greve in Dunbar, vsak pošten človek da nekaj v javnosti, in more priti na zagovor.

Vi vpijete kakor oni, ki je kradel na semnju in potem tekel in vpli držite tata, da ne bi ljube mislili, da je an kradel. Zato je vaša dolžnost da pride na vsak shod Progresivne stranke in branite vaše dve stranki ali Dikson - Dunbar stranki. Da,

dragi Tonček, Vi morate priznati, da je nam več pomagal kakor kateremu drugemu narodu. Poglejte za časa prohibicije se na naših veselieh ni znalo ali obstoji prohibicija, v onem času smo izplačali naš društveni dom in ga rešili dolga, ter imamo na banki poleg še osemindvajset sto dolarjev (\$2800). Povejte, dragi rojaki koliko ste vi tu prisneli. Odkritoščeno povedano, niti enega penija. Da, kje so bili takrat vaši možgani, mi smo naše rabili takrat, in sedaj jih rabilo brez da bi vas prosili, da nam vaše posodite. Poglejte kakšnega councilmana ste izbrali, kaj mislite da mi živimo, v dobi 300 let pred Kristusovim rojstvom, ne-ne, mi živimo v dvaštem stoletju, moderne znanosti. Zakaj? narodu v javnosti prosti lažete, če vam ni znano. Zakaj ne greste v mesto po rekord, tam vam bodo povedali, da ima Cuyahoga okraj 12. mest in 10 od teh plačuje večji davek, kakor Euclid. Cleveland plačuje največji davek, pa še ni takje revolucionarje kakor jo mislite in ne pravljiti v naši naselbini.

Zmanjkalo vam je argument proti Ely-u, pa grozite z naštvom. Kaj mislite, da živimo v Italiji ali Jugoslaviji, ne-ne, mi živimo v Ameriški Republiki. Kazal Linčanin! Brate, Još Ja, imadem za tebe Ljute Papike.

Kakšno Politiko igraš na račun našega naroda.

Se še oglasim, prosim za oprostitev

James Robich

Kapitalist: "Vaš načrt glede ustanovitve korporacije za izdelovanje brezkrilnih letal je videti obetajoč, toda vi ne poveste, kako mislite premagati zakon težnosti."

Promoter: "Eh, to pa res ne bo nič težavnega—proglašili ga bomo za neustavnega, pa bo."

"Kako pa sta zadnjici z ženo praznovala vajino leseno poročno obletnicu?"

"Tako, da me je ona treščila po glavi z lesen valjarjem, ker se nisem dovolj naglo obrnil, ko mi je rekla nacepit nekaj trsk."

Ji, pač pa je delo šole le: pouk učencev v slov. govori in pišavi, o tradicijah in kulturi našega naroda, vse drugo kar se morda ta ali oni v zvezi s tem predstavlja je domisljija brez vsakega ozadja.

Učenci in učenke kateri so v zadnjih letih posečeli solo, vam lahko dokazajo, da se ni v nobenem slučaju skusilo narediti na nje kako politično ali brezversko pojmovanje. Nobenega učenca se ni v nobenem slučaju vprašalo ko je vstopil v organizacijo, kakoge mišljenje ali verskega prepricanja so njihovi starši, ker to ni bil in ni še danes cilj šole Slov. Delavskega Doma, pač pa je smernica, da se našo mladino vso delno seznam z govorico-in običaji, ter kuluro slovenskega rodu. Oni ki želite svoje otroke pošiljati v šolo, ste naprošeni da jih v ta namen vpišete že pred pričetkom podalta, da bo potem mogoče določiti razrede.

Slov. šola S. D. D. ima tudi svoj oddelki pod imenom "Mladinski zbor šole S. D. D." kateri je direktno zvezan z delom in obstojem institucije šole. Zbor se že marljivo pripravlja za svojo prireditev, naši mladi pevci bodo priredili nekaj novega, nekaj kar do danes še ni bilo na naših dramskih odrih, da bodo to teško delo tudi podali v popolno zadovoljstvo, v to so vam dokaz, vsi dosedanji koncerti zborov.

Slovenska šola SDD je ustanova sama zase pod auspicio direktorja z samostojnim šolskim odborom, brez vsake šolnине ali finančne obveznosti učencev. V šole se sprejema otrok v starosti od 7 leta naprej, brez razlike kakšnega političnega naziranja ali verskega prepricanja so starši. V šoli se ni do sedaj in se tudi v hodočnosti ne bo podučevalo ali navajalo učence h kaki politični orientaci-

ŠKRAT

Gospodar: "Jaka, ali te nisem čul danes zjutraj psovati mule? Saj veš, da ne maram, da se znašaš nad ubogo živino!"

Hlapec: "Toda gospodar, saj se nisem pomenoval z mulami, temveč z ženo!"

Nadebuden sinček vpraša očeta: "Kaj praviš, ata, če bi zdaj napočil sodnji dan in bi bil svet dočela uničen, nad zemljo pa bi se zibal zrakoplovec—kje bi potem ta zrakoplov pristal?"

Ančka: "Micka, tvoje krilo je tako tesno, da lahko vidim, da imaš nekaj v žepu!"

Micka: "Saj vendar nimam žepa!"

Ančka: "Kaj pa potem pomeni tistale vzbokina ob boku?"

Micka: "Oh, tisto spomin na komarjev pik . . ."

Kapitalist: "Vaš načrt glede ustanovitve korporacije za izdelovanje brezkrilnih letal je videti obetajoč, toda vi ne poveste, kako mislite premagati zakon težnosti."

Promoter: "Eh, to pa res ne bo nič težavnega—proglašili ga bomo za neustavnega, pa bo."

"Kako pa sta zadnjici z ženo praznovala vajino leseno poročno obletnicu?"

"Tako, da me je ona treščila po glavi z lesen valjarjem, ker se nisem dovolj naglo obrnil, ko mi je rekla nacepit nekaj trsk."

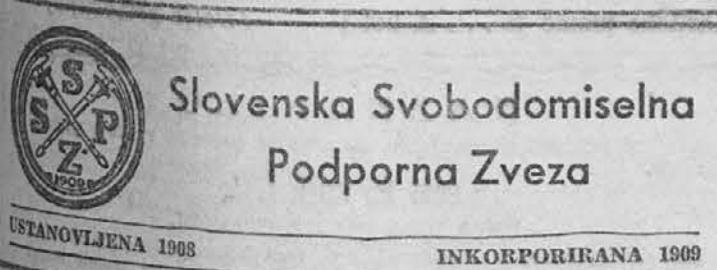
Ji, pač pa je delo šole le: pouk učencev v slov. govori in pišavi, o tradicijah in kulturi našega naroda, vse drugo kar se morda ta ali oni v zvezi s tem predstavlja je domisljija brez vsakega ozadja.

Učenci in učenke kateri so v zadnjih letih posečeli solo, vam lahko dokazajo, da se naprošeni da jih v ta namen vpišete že pred pričetkom podalta, da bo potem mogoče določiti razrede.

Slov. šola S. D. D. ima tudi svoj oddelki pod imenom "Mladinski zbor šole S. D. D." kateri je direktno zvezan z delom in obstojem institucije šole. Zbor se že marljivo pripravlja za svojo prireditev, naši mladi pevci bodo priredili nekaj novega, nekaj kar do danes še ni bilo na naših dramskih odrih, da bodo to teško delo tudi podali v popolno zadovoljstvo, v to so vam dokaz, vsi dosedanji koncerti zborov.

Slovenska šola SDD je ustanova sama zase pod auspicio direktorja z samostojnim šolskim odborom, brez vsake šolnине ali finančne obveznosti učencev. V šole se sprejema otrok v starosti od 7 leta naprej, brez razlike kakšnega političnega naziranja ali verskega prepricanja so starši. V šoli se ni do sedaj in se tudi v hodočnosti ne bo podučevalo ali navajalo učence h kaki politični orientaci-

Slovenska š

USTANOVLJENA 1908 INKORPORIRANA 1909

GLAVNI URAD: 245-47 WEST 103rd STREET, CHICAGO, ILLINOIS

Telefon: — PULLMAN 9665

UPRAVNI ODBOR:

Vato J. Grill, predsednik, 6231 St. Clair Avenue, Cleveland, O.
John Kvarcic, 1. podpredsednik, Bridgeville, Penna.

Rudolph Lisch, II. podpredsednik, 6231 St. Clair Avenue, Cleveland, O.

William Rus, tajnik, 245-47 West 103rd Street, Chicago, Ill.

Mirku Kuhel, blagajnik, 245-47 West 103rd St., Chicago, Ill.

NADZORNI ODBOR:

Mike Vrbovnik, predsednik, Huston, Penna.

William Candon, 1058 E. 72nd Street, Cleveland, Ohio.

Frank Laurich, 10 Linn Ave., So. Burgettstown, Penna.

POTOMNI ODBOR:

Anton Zaitz, predsednik, Box 924, Forest City, Penna.

Steve Mauzer, 4439 Washington Street, Denver, Colo.

Vincent Pugel, 1023 South 53rd St., West Allis, Wis.

GLAVNI ZDRAVNIK:

Dr. F. J. Arch, 618 Chestnut St. N. S. Pittsburgh, Penna.

URADNO GLASILO:

ENAKOPRavnost, 6231 St. Clair Avenue, Cleveland, O.

Vse pisma in stvari, tičče se organizacije, se naj posilja na naslov tak.

Vse upravne odseke se naj naslavljajo na predsednika nadzornega odboka.

Vse sporne vročitve pa na predsednika potrošnega odseka. Stvari tičče se medinstva in upravnista uradnega glasila, se naj posilja naravnost.

Vse zasebne in posamezne pošiljke se medinstva "ENAKOPRavnost", 6231 St. Clair Avenue, Cleveland, O.

Zanimive vesti iz stare domovine

TRBOVLJE

V spanju zgorel

Okoli 30 letni posestnikov

Zavrnik iz Marije Reke,

del spati v kaščo, kjer je

svojo postelj, s cigareto v

Fant je gotovo kmalu

cigaretu mu je padla na

in dim ga je v spanju za-

ko so zjutraj odprli

domači ljude, je bilo

dim, postelja je čez po-

slog postelje ležal mrtev.

Strašno dejanje dveh mladolet-

nikov.

Mariborsko oblico in mesto

je pretresla vest o strašnem do-

godku, ki se je v zgodnjih ju-

trajnih urah zgodil v bližnjih

Račah.

Ko je privozil ptujski vlak iz

Maribora proti postaji v Račah,

je gledal progovni čuvaj Mihor-

ko po progi za vlakom. Naen-

krat je opazil, kako se je dvigni-

lo pred lokomotivo iz jarka ob

progi dvoje postav in se vrglo

na tračnice pod kolesa vlaka.

Odsekani smrtni krik je odmeval

in že je vlak zdrvil naprej ter se

ustavljal na postaji v Račah. Glo-

boko pretresen je hitel čuvaj na

mesto strašnega dogodka in v

nepopisno svojo bol opazil, da je

eden od mrtvečev lastni sin, 17-

letni čepljarski vajence Karel

Mihorko. Lokomotiva ga je udarila

v glavo, mu razbila lobanjo

ter ga na mestu ubila. Vstrik

trupla pa so ležali po progi več

desetin metrov daljavo razmatra-

no kosi trupa drugega samomo-

re, v katerem so spoznali

17-letnega vajenca Srečka Ko-

dra, ki se je učil v Buhlovi zvo-

nolivarni.

Komaj so si ljude, ki so se

zbrali na mestu nesreče, nekoli-

ko osvetili, že je prišla iz Rač

druga, nič manj strašna novica.

V takozvani "Rački aleji", kakor

imenujejo cesto, ki vodi skozi

Zadnik med samim jelševjem, so

našli poleg ceste pod grmmom le-

žati hčerko posestnika Baumana,

mlado 15letno Katarino. Tla

pod njeno glavo so bila zaišča s

krvjo, v čelu pa sta bili dve kr-

vavi ranji — sledova smrtonos-

nih strelov iz pištola. — Ne pri-

mrtvem dekletu, ne pri razkos-

nih truplih obeh fantov niso na-

šli nobenega pisana, nobenih sledov, ki bi mogli pojasniti tra-

gično dejanje.

Vse ugiba, kaj je povzročilo

strašno dejanje teh mladih ljudi.

Mihorka je bil se tudi po po-

stavil ves otroški in majhen,

kakor kake šolar. Koder je bil do-

bro razvit za svoja leta. Bauma-

nova Katarina pa je bila po miš-

ljenju gotovo od vseh treh naj-

bolj dozoreli. Videli so jih zadnje čase vse tri neprestano sku-

pajaj. Tudi dan popreje so bili sku-

pajaj na kožuhanj v vasi. Skupno

so potem vse trije odšli v noč.

Baumanovi trdijo, da je prišla

Katarina ponči domov ter je

zjutraj še skuhala zajtrk, ko sta

prišla Mihorko in Koder skrog

pol petih, jo izvabila iz hiše ter

v bližnji gozdček, kjer sta jo u-

streliča iz neznanega vzroka. —

Drugi zopet pripovedujejo dru-

gače. Preiskava, ki jo vodijo o-

rožniki, bo mogoče ugotovila o-

zadje dejanja, ki je pretreslo in

razburilo vso okolico in kakor

ga ljudje v naših krajih skoraj

ne pomnijo.

Ogenj se je hitro razširil in do-

ENAKOPRavnost

Uboj sredi mesta.

V Slovenski Bistrici se je pritiel dogodek, ki je globoko pretresel celo mesto. V sredini mesta na cesti pred kovačnicotik mosta se je dogodil krvav zločin ter je zahteval mlado življenje. Okrog šestih zvečer so se srečali tam trije mladi fantje, delavec Maks Braucič ter polbrat Milan Mlakar in Anton Barbarič. Med Braucičem na eni strani ter obema polbratoma na drugi strani je prišlo do kratkega prekranja, ki se je usodno končalo. Komaj je Mlakar vprašal Brauciča: "Kaj pa imas z mojim bratom?", se je v Braucičevi roki zavetila ostrina noža in se preden se je Mlakar zavedel, je dobil dva bodljaja, prvega v desno stran prsi, drugega pa v hrbot med rebra. Obakrat je rezil prodrl v pljuča ter zadelo življensko važne žile. Mlakar je bolestno vzkliknil, nato pa je zbežal proti domu. Na pragu domača je pa omahnil in obležal ves v krvi nezavesten. Takoj sta bila poklicana zdravnika dr. Jagodič in dr. Černe, ki pa sta ugotovila, da nesreča ni več pomoč in že Mlakar ob pol 10 izdihnih zaradi notranje izkravljivosti. Braucič je po dogodku pobegnil, pa so ga orožniki kmalu izsledili in ga zaprli. Pokojni Mlakar je bil 20 let star, njegov uhijsalec pa 24 let. Ozadje trajnega dogodka je spor med Braucičem in pokojnikovim polbratom Barbaričem. Braucič je predvčerjajnim napadel Barbariča in ga oklopil. Ko je Mlakar poklical Brauciča na odgovor zaradi napada, je postal žrtve podivjanega fanta.

Smrt v gramoznici

Maribor, 26. sept. — Smrtna nesreča se je pripetila v žepovcih v gramozni jami posestnika Franca Trobst. Omenjeni je dovolil posestniku Petru Stayerju, da sme nakopati v njegovi gramozni jami pesek, ki ga bo navozil na občinsko cesto. Stayer je najel Ivana Ritzingerja in 17letnega Jožeta Idiča, da bi mu gramoz nakopala. Ritzinger je kopal gramoz skupaj s sinom posestnika Stayerja, Idič pa je nakopani gramoz oddal v samokolnici. Vozil je mimo navpične, tri metre visoke gramozne stene, ki se je pa v trenutku, ko je zopet peljal mimo, naenkrat vdrla in podsula na Iduča.

Oba tovariša sta ga začela takojo odkopavati in sta ga res dobila iz zemlje še živega. Tačko so ga z vozom odpeljali k zdravniku v Apače, toda med potjo je izdihnih. Teža gramozna mu je strila lobanjo in stisnila prsni koš. Nesreča je povzročila v vsem kraju veliko sočutje z ubogim žrtvijo.

Z vagona padel

V Mariboru se je ponesrečil ključavničar Mihail Pač. Pregleoval je streho vagona, pri tem pa zdruklil in omahnil v zvišini. Pri padcu se je zataknil za neko kljuko, ki se mu je zadral globoko v meso, da je na njej obvisel v zraku. Tovariši so ga rešili, reševalci pa so ga prepeljali v bolnišnico.

Prav vse mu je pogorelo

Kamnik, 26. sept. — V vasi Gozd nad Kamnikom, kjer so smučarjem znani krasni smučki tereni, je okrog 11 dopoldne izbruhnil ogenj, ki bi bil kmalu usoden za celo skupino hiš in gospodarskih poslopij. Goreti je pričelo pri posestniku Antonu Osolniku v hiši št. 6. Gospodar je pustil doma v več ogenj pod svinjskim kotlom in odšel z ostalimi na njivo kopat krompir. Ogenj pa se je pod kotlom preveč razgorel in najbrž je nekoliko pripomogla tudi ostra sapa, ki piha po 700 metrov visoki planoti, da je iskra preskočila na razgreti tramovje stare in lesene veže. Ogenj se je hitro razširil in do-

mači so ga opazili ele, ko je nji pridelki in ki so vsi pogoreli, tako da posestniku Osolniku ni ostalo prav niti obleka niti hrana za prihodnji dan.

Družino posestnika Osojnike je s požarom zadel hud udarec in jo pahnil v največjo bedo in pomanjkanje ravno pred nastopom zime. Posestnik Osolnik ima 9 otrok v starosti 4 mesece do 12 let in je nujno potrebuje pomoči. Zavarovan je bil samo za 5000 Din.

Društveni KOLEDAR

OKTOBER

25. oktobra, petek — American Club ples v SDD, Waterloo Rd.
26. oktobra, sobota. — Društvo "Velebit" št. 544 SNPJ prireže maškeradno veselico v Sachsenheim dvorani, 7001 Denison Ave.
27. oktobra, sobota. — Društvo "Strugglers S. N. P. J." prireže Hallowe'en ples v S. D. D. na Waterloo Rd.
28. oktobra, sobota — Društvo "Dome" v S. D. D. na Recher Ave.
29. oktobra, petek — 23rd Ward Democratic Club, ples v avditoriju SND, na St. Clair Ave.
30. oktobra, sobota. — Društvo "Allegria" v SDD, na Recher Ave.
31. oktobra, petek — 23rd Ward Democratic Club, ples v avditoriju SND, na St. Clair Ave.
32. oktobra, sobota. — Društvo "Glas Clevelandskih delavcev" št. 9 SDZ v avditoriju S. N. D. na St. Clair Ave.
33. oktobra, sobota. — Pevski zbor "Javornik" prireže koncert v Slov. Društ. Domu na Recher Ave.
34. oktobra, sobota. — Društvo "Cvetični Noble" št. 450 S. N. P. J. Card Party in ples v Slov. Društ. Domu na Recher Ave.
35. oktobra, sobota. — Card Party mlad. zbor "Škrjančki" v S. D. D. na Recher Ave.
36. oktobra, sobota. — "Zvezin Dan" prireže Slov. Dobrodružna Zveza v obeh dvoranah S. N. Doma, na St. Clair Ave.
37. oktobra, sobota. — Prireditev društva sv. Petar H. K. J. v S. D. D. na Recher Ave.
38. oktobra, sobota. — "Zvezin Dan" prireže Slov. Dobrodružna Zveza v obeh dvoranah S. N. Doma, na St. Clair Ave.
39. oktobra, sobota. — Card Party mlad. zbor "Slavčki" v avditoriju SND St. Clair Ave.
40. oktobra, sobota. — "Zvezin Dan" prireže "Jadrana" v SDD, Waterloo Road.
41. oktobra, sobota. — Prosvetni Odsek SND, prireditev v avditoriju SND.
42. oktobra, sobota. — Koncert pev. zbor "Zvezna" v S. N. Domu, na 80. cesti.</

Za svobodo in ljubezen

Marko Stojan

Roman iz Balkana.

Na ustanice Dušana in poročnika Wheelerja se je dvignila kletvica, preporna bolesti, da bi mogla najti glas. Zamolkel jek, nič drugega... Janković je zaskrpal z zombi. Kazakov je zavil oči belo in divje ter odgovoril turškemu oficirju s sočno povorko, porojeno tam kje v Zaporozju na Ukrajini.

Tudi Estournelle se je izrazil slično; na to pa — tip lahkočnega in žilavega Francoza — se je zasmehal na pol brezskrbno, na pol zlobno ter izročil oficirju svoj samokres z besedami:

"Nous nous débrouillerons! Se že kako izmotamo tudi iz te nezgode..."

Tovariši so ga pogledali začudeno, skoraj nejelovljno, a sledili so njegovemu zgledu. Turški bajoneti so se povesili, oddelik je vzel petorico v svojo sredo — trenotek nato je stala v stražnici.

Par oficirjev je sedelo tam in pušilo cigarete; tudi črne kave v drobčkanih čašicah ni manjkalo pred njimi. Gosta plast dima se je zibala pod začrnim stropom.

"Goddam!" je škrtnil Wheeler v brezmočnem sru. "Vsaj toliko časa naj bi nam bili puštli, da bi bil pognal vsak sam sebi kroglo v glavo. Spodobnejše bi bilo, kakor razbiti si jo od obupa ob tem zidovju..."

"Tih, prosim!" ga je zavrnil Dušan nestrpno. "Pustite me, da slisiš..."

Stotnik se je razgovarjal počasno z ostalimi oficirji, in Dušan, ki je razumel nekoliko turško, je posnel vsebino razgovora po ujetih drobtinah:

"Na višji ukaz iz Stambula... Nevarni bolgarski revolucionarji... Torej je bil vendar Halil bej!" je vzkliknil zamoklo in hotel raztolmačiti tovarišem te besede.

"Nom d'un chien!" je zagrdnil Estournelle. "Bolgarsi revolucionarji... tristo vragov! Prav rad bi bil bolgarski revolucionar, a na prostem, s puško v roki in par teh simpatičnih ljudi pred seboj — a nalaže zdaj, ko sam ne maram... samo da se zgodi volja Halil beja, nom de Dieu! Čujte, gospod kapetan!" je viknil stotniku po francosko. "Ali se je mogoče razgovarjati takoj v kulturnem jeziku? Mi nismo nikaki bolgarski revolucionarji, marveč državljanji tujih velesil, in zahtevamo, da se to rešpektira! Naše potne listine so v redu, ki bi ga privočil turškim financam in turški justici!..."

Med tem kratkim, a jedrnatim nagovorom so se oficirji ozrli in pomerili jetnike začudeno in preizirno. Stotnik pa je stopil bliže, nasmehnil se hladno kakor človek, zavedajoč se svoje oblasti in odgovornosti, ter odgovoril v najčešči francoščini:

"Prav žal mi je, gospoda! — Nam je rečeno, da ste bolgarski anarchisti, torej ste in ostanete, dokler ne dobimo drugačnega navodila. Kar se tiče vaših listin

"Eh, kako malo bi potrebovali moči in volje, ako bi mogli sporočiti Mr. Brownu, da naj navrata stene naše ječe z rumenim zlatom. Koliko pa imamo pri sebi, gospodje?"

Izkazalo se je, da bi zbrala vsa petorica kvečjemu tristo fr. Za tako ceno je bilo škoda misliti na prostost. Vrhu tega je pripomnil Dušan čisto pravilno:

"Nemogoče je. Za denar, ki ga imamo pri sebi, nas ne izpušte: lahko nam ga vzamejo tako, saj nas imajo v svoji člasi. Denar za podkupljenje bi moral priti od zunaj. Mnogo bo že, ako se nam posreči pridobiti kakega vojaka, da gre in obvesti Browna, Ivana, Marka in mojega brata, ki so ostali — Bog bo dihavaljen! — na ladiji..."

K jetnikom je pristopil oduren narednik in šest mož z nasajenimi bajoneti.

"Gospodje!" je kriknil Wheeler, ki ga je bila župustila njegova angleška hladnokrvnost, "potem jih čaka ista usoda. Zdaj je jasno, da preže na ladijo, pripravljeni, prijeti vsakogar, kdor stoji na suho."

Stotnik se je zasmehjal rezko in prezirno ter skomizgnil z ramen.

Val krvi je planil poročniku vlice; v očeh mu je zažarelka iskra blaznega srca, in Dušan je videl, da je pripravljen planiti v brezupno borbo s sirovimi neprijetelji.

"Za božjo voljo, ne!" mu je kriknil zamoklo. "Vse je izgubljeno, ako se prenaglite... Roton vas, ostanite mirni!"

Nato se je obrnil k naredniku in mu velel po turško:

"Pripravljeni smo!"

Odvedli so jih po umazanih hodnikih in jih zaprli v ječo, ki je morala biti izmed boljših v tej zgradbi solz in vzdihovanja: v temo jetništa jim je padel pramen blede mesecine skozi hino visoko tam pod stropom; bila je tako ozka, da nihče ne bi bil spravljal glave skozi njo, in zaprta z močnim kovanim križem.

Težka vrata so se zapria z zamoklim treskom: obdala jih je zlovešča samota zaporov, v kateri spremljajo leni tek minut samo koraki straže na hodniku in glahi odmevi kletev in ječanja, duščeti se ob neusmiljenju debelih zidov...

"Bratci," je menil Kazakov polglasno, "ostanimo zdaj tisti in poslušajmo svoje misli, da ne zmotimo drug drugega."

"Kako!" je vzkliknil Estournelle. "Tebi se zdi kraj menda pripraven, da zasnuješ v njem globoko filozofijo človekoljubja?"

"To ne," je odgovoril Rus z največjo resnostjo. "A naši revolucionarji so mi pravili vedno, da se porodi človeku v tistem trenotku, ko se zapro za njim vrata ječe, prvi načrt za beg."

Te besede so zvenele čudno ironično spričo dejstva, da jih je obdajalo meter debelo nerazrušno zidovje, okrog katerega so korakale goste straže z nasejenimi bajoneti in napetimi petelinami. Kako predolbsti ta kamen, kako ultí paznosti krvolokov? Janković in Francoz sta se ne hote zasmajala; Dušan pa je menil:

"Naš brat ima prav: zaupanje v lastno bistromnost je naša edina rešitev. Ne dajmo se potreti osuplosti in brezupju; bomo močni v svoji volji, pa nam niti zidovje Beas-kule ne bo predebelo, da najdemo pot v sosedu."

"Mislite?" je dejal Wheeler, ki se je bil pač najbolj pomiril.

"Eh, kako malo bi potrebovali moči in volje, ako bi mogli sporočiti Mr. Brownu, da naj navrata stene naše ječe z rumenim zlatom. Koliko pa imamo pri sebi, gospodje?"

Izkazalo se je, da bi zbrala vsa petorica kvečjemu tristo fr. Za tako ceno je bilo škoda misliti na prostost. Vrhu tega je pripomnil Dušan čisto pravilno:

"Po krvi diši... Niti pol dneva ni preteklo, odkar so zaklali v tej ječi človeka."

Vsi so čutili v nosnicah groznotno izparino rdeče vlage; dvigala se je od blizu — človek bi bil rekel, tuk izpred njih.

Premolknil je, kakor da opazuje z napetostjo vseh svojih živev. Nato je ponovil trdovratno:

"Po krvi diši... Niti pol dneva ni preteklo, odkar so zaklali v tej ječi človeka."

Vsi so čutili v nosnicah groznotno izparino rdeče vlage; dvigala se je od blizu — človek bi bil rekel, tuk izpred njih.

Francoza se je polotila nervoznost: stopalo mu je začelo trepljati nehotoma po kamennem tlaku. Hip nato je zakljal počasno in se sklonil z iztegnjeno roko:

"Podplat se mi prijemlje... nom de Dieu de nom de Dieu!"

Tik pred nami je... saj jo tipilj! Cela mlaka strjene krvi."

Z instinktivnim studom si je obrisal kazalec in sredinec na lesu:

"To je čudno..." Wheeler je potipal po svojih žepih. "Vsemakor moramo... Hvala Bogu" je vzkliknil mahoma. "Zdi se, da so mi pustili električno svetilko.

Vojaki so bili pretipali petorico povrsno, samo da ji pobero o-rožje; prizor s stotnikom je bil povod, da tudi v stražnici nihče ni pomislil na to, da bi jim odvezel ostalo lastnino. In tako so jim ostale listnice z denarjem, katerega so v ječi takoj poskrili v čevlje... ostala pa jim je tudi poročnikova žepna svetilka.

Toda varovati se je bilo treba straže, ki je prikorakala zdaj pa zdaj po dolgem hodniku.

"Ne užite še!" je velel Dušan.

Stisnil se je za vrata in prisluhnil.

Straža je bila v tem hipu daleč od njih; Dušan je začul zdaj, kako se je obrnila na koncu hodnika in začel štetni korake. Dotel je. Bilo je časa dovolj, da oправijo nagel ogled te jame krvi in zločina.

Ko je krenil vojak nazaj, je sti.

zabiš nikoli več, kakšen je duh krvi."

Premolknil je, kakor da opazuje z napetostjo vseh svojih živev. Nato je ponovil trdovratno:

"Po krvi diši... Niti pol dneva ni preteklo, odkar so zaklali v tej ječi človeka."

Vsi so čutili v nosnicah groznotno izparino rdeče vlage; dvigala se je od blizu — človek bi bil rekel, tuk izpred njih.

Vsi so čutili v nosnicah groznotno izparino rdeče vlage; dvigala se je od blizu — človek bi bil rekel, tuk izpred njih.

Vsi so čutili v nosnicah groznotno izparino rdeče vlage; dvigala se je od blizu — človek bi bil rekel, tuk izpred njih.

Vsi so čutili v nosnicah groznotno izparino rdeče vlage; dvigala se je od blizu — človek bi bil rekel, tuk izpred njih.

Vsi so čutili v nosnicah groznotno izparino rdeče vlage; dvigala se je od blizu — človek bi bil rekel, tuk izpred njih.

Vsi so čutili v nosnicah groznotno izparino rdeče vlage; dvigala se je od blizu — človek bi bil rekel, tuk izpred njih.

Vsi so čutili v nosnicah groznotno izparino rdeče vlage; dvigala se je od blizu — človek bi bil rekel, tuk izpred njih.

Vsi so čutili v nosnicah groznotno izparino rdeče vlage; dvigala se je od blizu — človek bi bil rekel, tuk izpred njih.

Vsi so čutili v nosnicah groznotno izparino rdeče vlage; dvigala se je od blizu — človek bi bil rekel, tuk izpred njih.

Vsi so čutili v nosnicah groznotno izparino rdeče vlage; dvigala se je od blizu — človek bi bil rekel, tuk izpred njih.

Vsi so čutili v nosnicah groznotno izparino rdeče vlage; dvigala se je od blizu — človek bi bil rekel, tuk izpred njih.

Vsi so čutili v nosnicah groznotno izparino rdeče vlage; dvigala se je od blizu — človek bi bil rekel, tuk izpred njih.

Vsi so čutili v nosnicah groznotno izparino rdeče vlage; dvigala se je od blizu — človek bi bil rekel, tuk izpred njih.

Vsi so čutili v nosnicah groznotno izparino rdeče vlage; dvigala se je od blizu — človek bi bil rekel, tuk izpred njih.

Vsi so čutili v nosnicah groznotno izparino rdeče vlage; dvigala se je od blizu — človek bi bil rekel, tuk izpred njih.

Vsi so čutili v nosnicah groznotno izparino rdeče vlage; dvigala se je od blizu — človek bi bil rekel, tuk izpred njih.

Vsi so čutili v nosnicah groznotno izparino rdeče vlage; dvigala se je od blizu — človek bi bil rekel, tuk izpred njih.

Vsi so čutili v nosnicah groznotno izparino rdeče vlage; dvigala se je od blizu — človek bi bil rekel, tuk izpred njih.

Vsi so čutili v nosnicah groznotno izparino rdeče vlage; dvigala se je od blizu — človek bi bil rekel, tuk izpred njih.

Vsi so čutili v nosnicah groznotno izparino rdeče vlage; dvigala se je od blizu — človek bi bil rekel, tuk izpred njih.

Vsi so čutili v nosnicah groznotno izparino rdeče vlage; dvigala se je od blizu — človek bi bil rekel, tuk izpred njih.

Vsi so čutili v nosnicah groznotno izparino rdeče vlage; dvigala se je od blizu — človek bi bil rekel, tuk izpred njih.

Vsi so čutili v nosnicah groznotno izparino rdeče vlage; dvigala se je od blizu — človek bi bil rekel, tuk izpred njih.

Vsi so čutili v nosnicah groznotno izparino rdeče vlage; dvigala se je od blizu — človek bi bil rekel, tuk izpred njih.

Vsi so čutili v nosnicah groznotno izparino rdeče vlage; dvigala se je od blizu — človek bi bil rekel, tuk izpred njih.

Vsi so čutili v nosnicah groznotno izparino rdeče vlage; dvigala se je od blizu — človek bi bil rekel, tuk izpred njih.

Vsi so čutili v nosnicah groznotno izparino rdeče vlage; dvigala se je od blizu — človek bi bil rekel, tuk izpred njih.

Vsi so čutili v nosnicah groznotno izparino rdeče vlage; dvigala se je od blizu — človek bi bil rekel, tuk izpred njih.

Vsi so čutili v nosnicah groznotno izparino rdeče vlage; dvigala se je od blizu — človek bi bil rekel, tuk izpred njih.

Vsi so čutili v nosnicah groznotno izparino rdeče vlage; dvigala se je od blizu — človek bi bil rekel, tuk izpred njih.

Vsi so čutili v nosnicah groznotno izparino rdeče vlage; dvigala se je od blizu — človek bi bil rekel, tuk izpred njih.

Vsi so čutili v nosnicah groznotno izparino rdeče vlage; dvigala se je od blizu — človek bi bil rekel, tuk izpred njih.

Vsi so čutili v nosnicah groznotno izparino rdeče vlage; dvigala se je od blizu — človek bi bil rekel, tuk izpred njih.

Vsi so čutili v nosnicah groznotno izparino rdeče vlage; dvigala se je od blizu — človek bi bil rekel, tuk izpred njih.

Vsi so čutili v nosnicah groznotno izparino rdeče vlage; dvigala se je od blizu — človek bi bil rekel, tuk izpred njih.

Vsi so čutili v nosnicah groznotno izparino rdeče vlage; dvigala se je od blizu — človek bi bil rekel, tuk izpred njih.

Vsi so čutili v nosnicah groznotno izparino rdeče vlage; dvigala se je od blizu — človek bi bil rekel, tuk izpred njih.